

PUUTAVARANMITTAUKSEN NEUVOTTELUKUNNAN KOKOUS 3/2021**Aika:** Maanantai, 25.10.2021, kello 13.00–14.47**Paikka:** Teams -kokous

Läsnä:	Puheenjohtaja	Matti Heikurainen	Maa- ja metsätalousministeriö
	Jäsenet ja varajäsenet	Timo Hongisto Kari Immonen Simo Jaakkola Juha Laiho Matti Mäkelä Kari Palojärvi Timo Saarentaus Jari Sirviö Pauli Rintala Johanna Routa	EPM Metsä Oy Yksityismetsätalouden Työnantajat ry Koneyrittäjät ry Metsähallitus Metsäteollisuus ry Metsäalan Kuljetusyrittäjät ry Metsä Group Teollisuusliitto ry MTK ry/ Metsälinja Luonnonvarakeskus
		Erkki Etelä-Aho Jouni Karjalainen Aarne Lehtosaari Pauli Otava Timo Tirronen	Metsäalan Asiantuntijat ry METO Metsähallitus JPJ-Wood Oy Versowood Oy Stora Enso
	Asiantuntijat	Maija Kaukonen Jari Lindblad Timo Melkas	Maa- ja metsätalousministeriö Luonnonvarakeskus Metsäteho Oy
	Kutsutut asiantuntijat	Tapio Wall Ahti Weijo	Luonnonvarakeskus Luonnonvarakeskus
	Sihteeri	Timo Melkas	Metsäteho Oy
	Poissa	Lauri Tapio	MTK ry/ Metsälinja

1. Kokouksen avaus

Matti Heikurainen avasi kokouksen ja toivotti osallistujat tervetulleeksi kokoukseen.

Hyväksyttiin kokouksen asialista ja sovittiin, että asialistan kohta 5 käydään läpi ennen asialistan kohtaa 4.

2. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja muutoksitta (liite 1).

Muistutettiin, että uuden neuvottelukunnan on hyvä käydä periaatekeskustelu pöytäkirjojen muodosta ja laajuudesta uuden toimikauden alkaessa.

3. Luonnonvarakeskuksen määräysluonnos puutavaran mittaukseen liittyvistä yleisistä muuntoluvuista (liite 2) ja perustelumuiotio (liite 3)

Lindblad kävi läpi Luonnonvarakeskuksen määräysluonnoksen puutavaran mittaukseen liittyvistä yleisistä muuntoluvuista (liite 2) ja siihen ehdotetut muutokset perusteluineen.

Valmisteltavalla määräyksellä muutettaisiin puutavaran mittaukseen liittyvistä yleisistä muuntoluvuista annettua Metsäntutkimuslaitoksen määräyksen nro 1/2013 (annettu 27.6.2013) liitettä 4, jota on aiemmin muutettu Metsäntutkimuslaitoksen määräyksellä 2/2013 (annettu 18.12.2013) ja Luonnonvarakeskuksen määräyksellä 1/2017 (annettu 21.12.2017). Muutokset olisivat luonteeltaan lisäyksiä ja koskisivat kuitupuun tuoretiheysmallien ja näiden otantaan perustuvan kalibrointimenetelmän sisällyttämistä kyseiseen määräyksen liitteeseen. Liitteen 4 nykyinen sisältö jäisi näin ollen myös voimaan.

Todettiin, että Luonnonvarakeskuksen määräysluonnos on ollut lausuntokierroksella 27.9-12.10.2021 välisenä aikana yhteensä 25 eri taholla. Lausuntoja on saatu yhteensä yhdeksän kappaletta ja niissä kaikissa puollettiin menettelyn käyttöönottoa. Joihinkin yksityiskohtiin lausunnoissa ehdotettiin muutoksia. Lausuntokierroksen jälkeen Luonnonvarakeskus on tarkentanut määräysluonnosta menetelmän käyttöalueen osalta seuraavasti:

- Puutavaralajikohtaista tuoretiheysmallia voidaan käyttää, kun puutavara sisältää enintään kymmenen prosenttia (10 %) toista puutavaralajia. Jos toisen puutavaralajin osuus on suurempi, puutavaran tuoretiheysluku voidaan muodostaa 1) määrittämällä puutavaralajien tuoretiheysmallien mukaiset tuoretiheysennusteet erikseen ja 2) laskemalla tuoretiheysennusteista puutavaralajiosuuksilla painotettu keskiarvo.
- ja poistamalla määräysluonnoksessa ollut latvaläpimittaraja menetelmän kannalta tarpeettomana. Perusteena on ollut, että mallien laadinta-aineisto, on operatiivista aineistoa ja voi sisältää myös alle 7 cm latvaläpimitaltaan olevaa puutavaraa. Näin ollen rajaus eri ole perusteltu, ja voisi määräykseen jäädessään aiheuttaa haasteellisia tilanteita operatiivisen toiminnan kannalta.

Luonnonvarakeskuksen harkittavaksi jäi, lisätäänkö puutavaralajipuhtautta koskeva vaatimus myös otantaerien osalta määräykseen.

Tavoitteena Luonnonvarakeskuksella on saattaa määräysluonnos voimaan alkuperäisen aikataulun mukaisesti 1.1.2022 alkaen.

Neuvottelukunta kiitti Luonnonvarakeskusta erinomaisesta valmistelutyöstä määräysluonnokseen liittyen.

4. Neuvottelukunnan lausunto Luonnonvarakeskuksen määräysluonnoksen muuttamisesta

Neuvottelukunnan lausunto

Neuvottelukunta kannattaa Luonnonvarakeskuksen määräysluonnoksen voimaan saattamista esitetystä muodostaan ja suunnitellussa aikataulussa.

5. Ajankohtaiskatsaus PulpWood Online -palvelun toteutukseen (liite 4).

Melkas kävi läpi ajankohtaiskatsauksen PulpWood Online -palvelun toteutushankkeeseen. Todettiin, että Kuitupuun painomittauksen kehittäminen tutkimushanke on päätynyt 16.8.2021 ja tutkimushankkeen tulokset on julkaistu kansainvälisesti referoidussa julkaisusarjassa, Silva Fennicassa ([Repola J.](#), [Heikkinen J.](#), [Lindblad J.](#) (2021). Pulpwood green density prediction models and sampling-based calibration. [Silva Fennica](#) vol. [55](#) no. [4](#) article id [10539](#). <https://doi.org/10.14214/sf.10539>).

Palvelun toteutushanke on kilpailutettu ja palvelun toteuttajaksi on valittu TietoEvry. Tilaajina ovat Metsä Group, Stora Enson ja UPM. Palvelun toteutushankkeen Kick off -tilaisuus on pidetty 31.8.2021. Järjestelmää rakennetaan tiiviissä yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen ja Metsätehon kanssa. Palvelun tekninen vaatimusmäärittely ja toimintamallin tarkennukset ovat työn alla. Palvelun rakentaminen ja testaus on tarkoitus toteuttaa 2021–2022 ja palvelun laajempi käyttöönotto vuoden 2023 alusta alkaen.

Todettiin, että kilpailuoikeudelliset reunaehdot on selvitetty ja hankkeesta on informoitu Kilpailu ja kuluttajavirastoa. Käydyissä keskusteluissa ei ole noussut esiin sellaisia asioita, jotka olisivat este hankkeen toteutukselle. Järjestelmän ja palvelun rakentamisessa ja tulevassa käytössä huomioidaan seuraavat seikat:

- Vierastoimituksissa mittauskerän lähtövaraston sijaintitiedot välitetään vain PWO:n laskentapalveluun, mutta niitä ei toimiteta vastaanottajalle (mittaaja).
- Käyttäjakohtaiset aineistot käsitellään niin, että datan hallinta on luotettavaa ja tietojen vaihtumista eri toimijoiden välillä ei tapahdu.
- Avoimessa käyttöliittymässä tietoja ei tallenneta, ainoastaan kerätään tilastotietoja käyttäjien taustaorganisaatiosta palvelun käytön laajuuden seuraamiseksi.
- Virallisella mittajalla on pääsy omalta osalta palveluun ja tiettyihin tehdasmittauksen valvonnan kannalta keskeisiin raportteihin.

Palvelu toteutetaan Saas mallina. Palvelun käyttäjiksi rekisteröityneet käyttäjäorganisaatiot jakavat Palvelun kustannukset. Palvelun hallintamallia ei ole vielä kuvattu tarkemmin ja se tarkentuu hankkeen edetessä. Peruseriaatteet on kuvattu yleisellä tasolla TietoEvryn hankintasopimuksessa. Kyseessä on avoin palvelu, johon voivat liittyä kaikki puutavaranmittausta tekevät tahot syrjimättömin ja tasapuolisin ehdoin palvelun käyttöönoton jälkeen. Avoimen nettikäyttöliittymän kautta käyttö on maksutonta, mutta rajapintaintegraation kautta palvelua käytettäessä (API/ForestHub) palvelu on maksullinen. Peruseriaatteena on, että mittaja/kyselyn tekijä maksaa mahdolliset siitä syntyvät kustannukset. Palvelulla on sekä ohjausryhmä että kehittämisryhmä.

Hankkeelle on laadittu tiedotussuunnitelma, jota ylläpidetään projektin edetessä. Sääperusteisista ennustemalleista on julkaistu Luken uutinen 7.10.2021. <https://www.luke.fi/uutinen/kuitupuun-painomittaukseen-valmistellaan-saaperusteisten-ennustemallien-kayttoonottoa/>. Luonnonvarakeskuksen ja Metsätehon yhteistyönä aiheesta on tarkoitus laatia Metsätehon tulosalvosarja loppuvuoden aikana.

Keskusteltiin varastointiaikatiedon välityksestä mittausosapuolten välillä ja lähinnä sen kilpailuoikeudellisista vaikutuksista. Todettiin, että varastointiaika on keskeinen muuttuja haettaessa säätietoja yksittäiselle mittauserälle ja näin ollen tieto on oleellinen taustatieto, mittauserän tuoreiheysluvun oikeellisuutta tarkasteltaessa. Melkas lupasi viedä esitetyn huolen toteutushankkeen kehittämis- ja ohjausryhmälle tiedoksi. Lisäksi todettiin, että kilpailuviranomaiset pidetään ajan tasalla hankkeen etenemisestä.

6. Neuvottelukunnan kuuleminen Mittauslautakunnan asettamisesta toimikaudelle 1.11.2021-31.10.2025

Kaukonen esitteli ministeriön ehdotuksen uuden mittauslautakunnan nimeämiseksi toimikaudelle 1.11.2021-31.10.2025. Ministeriö on pyytänyt (21.9.2021) etukäteiskommentteja neuvottelukunnan jäseniltä 8.10.2021 mennessä ja puutavaranmittauksen neuvottelukunta asiaa koskevia mahdollisia kannanottoja viimeistään 26.10.2021.

Maa- ja metsätalousministeriön ehdotus pysyviksi jäseniksi ja heidän varajäsenikseen (suluissa) on seuraava: Puheenjohtajan varajäsen toimii varapuheenjohtajana.

Puheenjohtaja: Rahoitus- ja tarkastuspäällikkö Mikko Korhonen, Suomen metsäkeskus, Itäinen palvelualue. (Elinkeinopäällikkö Jouni Väkevä, Suomen metsäkeskus, Kaakkoinen palvelualue)

Pysyvä lakimiesjäsen: Metsälainsäädännön johtava asiantuntija Janne Uitamo, Suomen metsäkeskus (Oikeuspalvelujen vastuualuepäällikkö Maija-Liisa Niskala, Maanmittauslaitos)

Maa- ja metsätalousministeriön ehdotus vaihtuviksi jäseniksi:

Vaihtuvat jäsenet (suluissa valintaperusteena käytetty henkilön edustama erityisosaamisalue):

- Koulutus­päällikkö Esko Havimäki (hakkuukonemittaus, kuormainvaakamittaus)
- Metsäteknologian alan professori, erityisesti metsätalouden operaatioiden ja logistiikan digitalisaatio, Kalle Kärhä (hakkuukonemittaus, energiapuun mittaus, tukkimittari, puutavaran katkenta)
- Polttoainepäällikkö Perttu Laakkonen (energiapuun mittaus, kuitupuun tehdasmittaus, kuormainvaakamittaus)
- Aluepäällikkö Pauli Otava (tehdasmittaus, tukkimittari, hakkuukonemittaus)
- Metsäteknologian ja puuhanhankinnan logistiikan professori Jori Uusitalo (hakkuukonemittaus, rungon jako eri ositteisiin, kuormainvaakamittaus, tehdasmittaus)
- Asiakasneuvoja (yritykset) Anders Wikberg (energiapuun mittaus)

Käytiin keskustelu mittauslautakunnan kokoonpanosta, jonka jälkeen neuvottelukunta totesi seuraavaa: Neuvottelukunta puoltaa maa- ja metsätalousministeriön ehdotusta mittauslautakunnan nimeämiseksi toimikaudelle 1.11.2021-31.10.2025.

Rintala jätti eriävän mielipiteen ehdotettuun mittauslautakunnan kokoonpanoon. Metsäomistajapuolen ehdokkaita ei ollut otettu huomioon mittauslautakuntaa nimitettäessä.

Todettiin, että mittauslautakunnan nimeäminen perustuu asiantuntijuuteen ja erityisosaamisalueisiin, ottaen huomioon toisen kotimaisen kielen kielivaatimukset. Mittauslautakunnan jäsenet toimivat tuomarin valan vannoneina.

7. Muut asiat

Todettiin, että toimialan yhteinen näkemys koskien Luonnonvarakeskuksen PML:n mukaisten tehtävien toteutusta ja vähimmäistavoitteita vuodelle 2022 on toimitettu 18.6.2021 tiedoksi Luonnonvarakeskuksen ja Maa- ja metsätalousministeriön kirjaamoon toimenpiteitä varten. Tältä osin Heikurainen totesi, että ministeriö on ottanut huomioon toimialan yhteisen näkemyksen tehdessään esitystä pohjaksi Luonnonvarakeskuksen sekä maa- ja metsätalousministeriön välisiin tulosneuvotteluihin.

Kaukonen totesi, että ministeriö on pyytänyt mittausosapuolilta ehdotuksia puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäseniksi ja varajäseniksi toimikaudelle 1.11.2021-31.10.2025. Neuvottelukunnan kokoonpano vahvistunee lokakuun aikana ja se tullaan päivittämään sekä ministeriön että Luonnonvarakeskuksen verkkosivuille,

Weijo nosti esiin metsähakkeen ja -murskeen kiintotilavuusprosenttien päivitystarpeen. Asiaan sovittiin palattavan seuraavassa neuvottelukunnan kokouksessa, jolloin on hyvä käydä laajemmin läpi puutavaranmittauksen kehittämistarpeita uuden neuvottelukunnan aloittaessa toimikauttaan.

Melkas kertoi, että Suomen kubiikki 2022-mittausseminaari on sovittu alustavasti pidettäväksi 17-18.3.2021 Messilässä (varalla 7-8.4.2021). Sihteeri informoi neuvottelukuntaa aikataulun varmistuttua.

8. Seuraavan kokouksen ajankohta

Sovittiin, että **seuraava puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokous** pidetään näillä näkymin alkuvuodesta. Ajankohta kartoitetaan Doodle -kyselyllä, kun uusi neuvottelukunta on nimetty.

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.47

Pöytäkirjan vakuudeksi

Matti Heikurainen
puheenjohtaja

Timo Melkas
sihteeri

Liitteet:

- Liite 1. Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan kokouksen 2/2021 pöytäkirjaluonnos
- Liite 2. Määräysluonnos_Luken määräys_FI_1_2021_15102021.pdf
- Liite 3. Perustelumuiutio_Luonnos Luken määräyksestä_1_2021_15102021.pdf
- Liite 4. Tilannekatsaus_Pulpwood Online (PWO) toteutushankkeeseen_PMNK_25102021.pdf
- Liite 5. Puutavaran mittauslautakunnan asettamista koskeva kuuleminen.docx

Jakelu: Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet
Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan asiantuntijajäsenet
Viralliset mittaajat Tapio Wall ja Ahti Weijo (LUKE)
Tuomo Valkeapää, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (TUKES)

Jari Lindblad
Tapio Wall
Ahti Weijo

4.3.2022

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta

Puutavaranmittauksen viranomaistehtävät vuonna 2021

1 Toiminnan säädösperusta ja yleiskuvaus

1.1 Säädökset

Luonnonvarakeskuksesta säädetään laissa Luonnonvarakeskuksesta (561/2014). Luonnonvarakeskuksen lakisääteiset tehtävät puutavaranmittauksessa (jatk. puutavaranmittauksen viranomaistehtävät) perustuvat puutavaran mittauksesta annettuun lakiin (414/2013, muutokset 566/2014 ja 725/2016) (jatk. mittauslaki). Lisäksi Luonnonvarakeskuksen toiminnasta puutavaran mittauksessa säädetään mittauslain perusteella annetuissa maa- ja metsätalousministeriön asetuksissa. Keskeinen toimintaan vaikuttava yleissäädös on hallintolaki (434/2003).

1.2 Säädösperusteiset tehtävät

Puutavaranmittauksen viranomaistehtävät muodostuvat seuraavista kokonaisuuksista:

1. Puutavaran tehdasmittauksen valvonta (mittauslaki, 6 § ja 5 luku)
2. Mittauserimielisyyksien ratkaiseminen virallisella mittauksella (mittauslaki, 6 § ja 6 luku)
3. Määräysten antaminen puutavaran mittaukseen liittyvistä yleisistä muuntoluvuista (mittauslaki, 14 §)

Lisäksi Luonnonvarakeskuksen tehtävänä on huolehtia mittauslain mukaisista tutkimus- ja kehittämistehtävistä, sekä antaa maa- ja metsätalousministeriön pyynnöstä puutavaranmittausta koskevia lausuntoja (mittauslaki, 6 §). Virallisten mittaaajien tehtäviin kuuluu puutavaran mittaukseen liittyvä neuvonta (mittauslaki 6 §). Luonnonvarakeskuksella on jäsen puutavaranmittauksen neuvottelukunnassa (mittauslaki, 7 §; Vna 457/2013, muut. 924/2014).

1.3 Toiminnan järjestäminen ja vastuut

Puutavaranmittauksen viranomaistehtävien järjestämistä raamittavat mittauslaissa säädetyt tehtävät, toimivalta ja velvollisuudet, sekä Luonnonvarakeskuksen voimassa oleva työjärjestys ja organisoituminen.

Luonnonvarakeskuksen organisaatio on matriisiorganisaatio. Puutavaranmittauksen viranomaistehtävät kuuluvat Viranomais- ja asiantuntijatehtävät -prosessiin (VOAS). VOAS-kokonaisuuden toteuttamiseen liittyvistä asioista sovitaan maa- ja metsätalousministeriön ja Luonnonvarakeskuksen tulosohjausneuvotteluissa.

Puutavaranmittauksen viranomaistehtävät toteutetaan samannimisessä projektissa.

Jari Lindblad
Tapio Wall
Ahti Weijo

4.3.2022

2 Toiminta vuonna 2021

2.1 Henkilöstöasiat

Virallisen mittaajan tehtäviä hoitivat MMM Tapio Wall (Itä- ja Pohjois-Suomi) ja MMM Ahti Weijo (Etelä- ja Länsi-Suomi). Kokonaisuutena viralliset mittaajat käyttivät noin 2/3 työajastaan virallisen mittaajan tehtävien hoitamiseen.

2.2 Toiminnan kehittäminen

Tehdasmittauksen valvonnan kehittämiseen vaikuttivat yhtäältä MMM:n ja Luken tulossopimus ja toisaalta pitkällä ajalla tunnistetut käytännön kehittämistarpeet.

Vuonna 2020 tehdasmittauksen valvonnan toimintatapoihin ja valvontakeinoksi pilotointiin asiakirjavalvonta. Virallisen mittaajan toteuttama asiakirjavalvonta koostuu tehdasmittaajien omavalvonnan tarkastusmittaustulosten ja muiden raporttien tarkastelusta ja havaintojen kirjaamisesta pöytäkirjaan. Oleellinen ero valvontamittaukseen on se, että asiakirjavalvonta toteutetaan kokonaisuudessaan etänä.

Asiakirjavalvonnan vakiinnuttaminen oli määritelty MMM:n ja Luken tulossopimuksen mukaiseksi tehtäväksi vuonna 2021. Asiakirjavalvonnan vakiinnuttamista edesauttoivat pilotoinnista saadut hyvät kokemukset valvontakeinon toimivuudesta.

Vuonna 2021 asiakirjavalvonnan käyttöä jatkettiin ja laajennettiin. Koronatilanteen vuoksi asiakirjavalvonta oli usein myös ainoa käytettävissä oleva valvontakeino, jos tehdasmittauspaikalla käynti ei ollut mahdollista. Valvontamittauksia toteutettiin osittain siten, että tehdasmittauspaikalla tehtiin ainoastaan välttämättömät toimenpiteet (mm. tarkastuserän mittaus) käymättä sisätiloissa ja muilta osin valvontamittaus (mm. mittaustarkkuuden tarkastelu, palaute- ja muut keskustelut) toteutettiin etänä. Tämä toimintamalli valvontamittausten toteuttamisessa tarjoaa aikataulun joustoa sekä tehdasmittaajan että virallisen mittaajan tekemiseen.

Puutavaranmittauksen viranomaistehtävien hoitoa varten on kehitetty sovellusta, joka paitsi täyttää nykyiset vaatimukset viranomaisten velvollisuudesta tarjota digitaalisia palveluita, myös helpottaa tehdasmittaajan ja virallisen mittaajan välistä asiointia, asiakirjojen laatimista ja toimittamista. *Luke Prosessori Puutavaranmittaus* -palvelussa on valmius sille, että tehdasmittaajat voivat suomi.fi -verkkopalvelun kautta rekisteröityä ja tunnistautua palveluun, täyttää ja lähettää tehdasmittausilmoitukset sekä tarkastella omia valvontamittauksia koskevia asiakirjoja. Vastaavasti virallinen mittaaja voi samassa palvelussa muun muassa laatia ja toimittaa valvontamittauksen ja asiakirjavalvonnan pöytäkirjat, pitää yllä tehdasmittaajien ja tehdasmittauspaikkojen yhteystietoja ja valvontaan liittyviä tietoja sekä hoitaa asiakirjojen kirjaamisen. Palvelu on teknisesti valmis ja pilotoidaan vuonna 2022.

Vuoden 2021 lopussa suunniteltiin ja haettiin rahoitusta Luken sisäiselle kehittämisprojektille *Puutavaranmittauksen viranomaistehtävien hoidon kehittäminen*. Projektissa toteutetaan kolme tehtäväkokonaisuutta (2022):

- PWO-toimintamallin valvonnan kehittäminen

Jari Lindblad
 Tapio Wall
 Ahti Weijo

4.3.2022

- Laaditaan PWO:n (Pulp Wood Online) valvonnan toimintamallin kuvaus, ml. tarkastelu suhteessa mittauslakiin, PWO:n pääkäyttöön liittyvä valvonta ja PWO:ssa mukana olevien tehdasmittauspaikkojen toimintaan liittyvä valvonta.
- Omavalvonnan analyysimenetelmien kehittäminen
 - Määritetään tilastomatemattiset menetelmät ja laaditaan laskentaohjelmat puutavaran mittaustarkkuuden analysointiin.
- Prosessorin käyttöönotto puutavaranmittauksen viranomaistehtävissä
 - Pilotoidaan Prosessorin käyttö tehdasmittauksen valvonnassa.

2.3 Virallinen mittaus

Vuonna 2021 Luonnonvarakeskukseen toimitettiin kahdeksan virallisen mittauksen pyyntöä, joista viidessä täyttyivät puutavaran mittauslain mukaiset virallisen mittauksen toimittamisen edellytykset.

Hylätyissä kolmessa pyynnössä virallinen mittaja katsoi, että kyseiset tapaukset ovat sopimusasioita. Pyyntöjen tekijä oli hakenut virallista mittausta, koska hakkuuoikeuden ostaja ei ollut käyttänyt kaikkia hakkuusopimuksessa sovittuja tukkipituuksia. Päätöksistä on hakija valittanut puutavaran mittauslautakuntaan.

Toimitetuissa virallisissa mittauksissa oli kysymys kahdessa tapauksessa tehdasmittauksesta, kahdessa tapauksessa yksityisen myyjän puutavaran laadusta (rungan laatuositteiden jako tukkiin ja kuituun) ja yhdessä energiapuun urakointimittauksesta.

2.4 Tehdasmittauksen valvonta

2.4.1 Tehdasmittajat ja tehdasmittausilmoitukset

Tehdasmittauksen valvonta perustuu tehdasmittajan Luonnonvarakeskukseen toimittamaan tehdasmittausilmoitukseen mittaustoiminnan alkaessa tai mittaustoiminnan muuttuessa erikseen säädetyllä tavalla. Tehdasmittausilmoituksesta säädetään mittauslaissa.

Vuonna 2021 Luonnonvarakeskukseen toimitettiin 23 tehdasmittausilmoitusta, joissa pääasiassa ilmoituksen asiana olivat mittausmenetelmien päivitykset, muutokset mittaavan yhtiön nimessä ja yhteyshenkilöissä.

Tehdasmittausilmoitusten perusteella Suomessa oli 126 tehdasmittauspaikkaa vuoden 2021 lopussa. Tehdasmittauspaikkojen määrä vähentyi vuoden 2020 loppuun verrattuna kahdella. Tehdasmittauspaikoista kuudessa (6) ei tehty mittauslaissa tarkoitettua tehdasmittausta vuonna 2021. Tehdasmittausilmoitusten perusteella valvonnan alainen mittausmäärä oli 77,1 milj. m³ (sisältäen sahakkeen ja -purun).

2.4.2 Valvontamittaukset

Tehdasmittauksen valvontamittauksia tehtiin 77 kappaletta ja asiakirjavalvontoja 27 kappaletta vuonna 2021.

Valvontamittausten osalta tavoitteena on päästä 1½-vuoden kiertoon (noin 80–85 valvontamittausta/vuosi). Kun otetaan huomioon niiden tehdasmittauspaikkojen määrä, joissa tehtiin

Jari Lindblad
 Tapio Wall
 Ahti Weijo

4.3.2022

mittaustuloksissa tarkoitettua tehdasmittauksia tarkasteluvuonna (120), valvontamittausten määrässä päästiin hyvin lähelle määrätavoitetta.

Valvonnan kokonaistavoitteen toteutumista arvioitaessa on syytä ottaa huomioon merkittävä määrä tehtyjä asiakirjavalvontoja. Ylipäänsä valvontamittausten määrätavoitteiden asettamisessa tulisi pyrkiä tilanteeseen, jossa toimivaltainen viranomaisella eli virallinen mittauslaitos voi mittaustuloksissa tarkoitettulla tavalla käyttää harkintaa tarpeellisesta valvontamittausten määrästä (mittauslaki 35§: *Virallisen mittauslaitoksen on tehtävä tehdasmittauksen valvontamittauksia mittaustilanteissa siinä laajuudessa kuin se tehdasmittauksen valvonnan kannalta on tarpeen.*) Muiden valvontakeinojen käytön ja käytön laajuuden voi perustellusti katsoa vaikuttavan valvonnan kannalta tarpeelliseen valvontamittausten määrään.

Taulukko. Tehdasmittauspaikat maakunnittain.

Maakunta	Tehdasmittauspaikat
Uusimaa	3
Varsinais-Suomi	3
Satakunta	6
Kanta-Häme	3
Pirkanmaa	6
Päijät-Häme	4
Kymenlaakso	11
Etelä-Karjala	10
Etelä-Savo	10
Pohjois-Savo	8
Pohjois-Karjala	9
Keski-Suomi	10
Etelä-Pohjanmaa	7
Pohjanmaa	4
Keski-Pohjanmaa	4
Pohjois-Pohjanmaa	13
Kainuu	3
Lappi	10
Ahvenanmaa	2
Yhteensä	126

2.4.3 Keskeiset tehdasmittauksen valvonnassa tehdyt havainnot

Sahojen puutavaran vastaanottomittauksessa 3D:n ja röntgenin yhteiskäyttö on lisääntymään päin. Automaattinen tukkien mutkan ja lenkouden tunnistus on jo käytössä monilla sahoilla ja koekäytössä on jo automaattinen kuorilisyys ja jäävähennys. Vastaanottoläpimitan määrittelyssä voi olla jo vaihtoehtona röntgenillä mitattu kuoreton latvaläpimita.

Jari Lindblad
 Tapio Wall
 Ahti Weijo

4.3.2022

Kuiduttavassa teollisuudessa paino-otanta jatkaa edelleen vastaanottomittauksen valtamenetelmänä. Paino-otannassa tehtailla on pyritty karsimaan toimittajakohtaisten kollektiivien määrää, jolloin vain erityisestä syystä toimittajalla voi olla oma painokollektiivi. Tällä on pyritty vähentämään tehtaalla tehtävien otantojen määrää. Tämä onkin oikea suuntaus, jos toimittajan toimittama puutavara edustaa tehtaalle tulevaa keskimääräistä puutavaran tuoretiheyttä. On kuitenkin havaittavissa, että joillakin puuntoimittajilla tuoretiheys voi poiketa systemaattisesti ja vuodenaajasta riippumatta tehtaan ns. liukuvasta tuoretiheydestä suuntaan tai toiseen.

Paino-otannassa ongelmia ovat aiheuttaneet kuivuneet tai muuten tuoretiheydeltään tehtaan puutavaralajikohtaisesta liukuvasta keskiarvosta poikkeavat puutavaraerät. Näiden erien kohdalla puuntoimittajan pitäisi pystyä osoittamaan poikkeavalle puutavaraerälle muu käyttökohde tai se pitäisi pystyä mittaamaan tehtaalla tai tienvarressa vaihtoehtoisella menetelmällä.

Hakkeen mittauksessa toiminta on vakiintunutta ja investointien myötä näytteiden mittaukset ovat hiljalleen siirtymässä automaattisesti tapahtuvaksi. Sen sijaan varsinainen näytteen otto tapahtuu vielä monessa paikassa manuaalisesti.

2.5 Puutavaran mittauslautakunta

Asia 1:

- Virallinen mittaaja siirsi tehdasmittauksen valvontamittausta koskevan asian puutavaran mittauslautakunnan käsiteltäväksi vuonna 2019.
- Mittauslautakunta antoi päätöksen 10.1.2020.
- Virallinen mittaaja valitti puutavaran mittauslautakunnan päätöksestä Itä-Suomen hallinto-oikeuteen 10.2.2020.
- Päätöksessään Itä-Suomen HO (9.3.2020) siirsi asian Vaasan ja Pohjois-Suomen hallinto-oikeuksien käsiteltäväksi niiltä osin kuin katsoi asian kuuluvan näiden hallinto-oikeuksien tuomiopiireihin. Samassa päätöksessään Itä-Suomen HO katsoi, että virallisella mittaajalla ei ole valitusoikeutta puutavaran mittauslautakunnan päätökseen, ja jätti asian tutkimatta. Perusteluina olivat:
 - o virallinen mittaaja ei ole asianosainen eikä siten asianosaisuuteen perustuvaa valitusoikeutta
 - o virallisella mittaajalla ei ole erityissäännökseen perustuvaa valitusoikeutta
 - o asiassa ei ole ilmennyt yleisen edun kannalta merkityksellisiä syitä, joiden vuoksi virallisella mittaajalla olisi valitusoikeus
- Pohjois-Suomen HO:lta (14.5.2020) ja Vaasan HO:lta (10.6.2020) saatiin vastaavat päätökset koskien virallisen mittaajan valitusoikeutta.
- Virallinen mittaaja/Luonnonvarakeskus valitti kustakin HO:n päätöksestä erikseen korkeimpaan hallinto-oikeuteen (KHO). Valituksissa korkeinta hallinto-oikeutta pyydettiin kumoamaan hallinto-oikeuksien päätökset virallisen mittaajan valitusoikeuden osalta, sekä palauttamaan asian hallinto-oikeuksien käsiteltäväksi tai ottamaan asian itse ratkaistavakseen.
- KHO (14.7.2021) (vuosikertaratkaisu) myönsi valitusoikeuden, kumosi HO:n päätökset ja palautti asian HO:n käsiteltäväksi. KHO:n päätöksen mukaisesti virallisella mittaajalla on valitusoikeus mittauslautakunnan päätöksiin.
- Vaasan HO (15.9.2021) ja Pohjois-Suomen HO (26.10.2021) päättivät siirtää valituksen Itä-Suomen HO:n käsiteltäväksi.

Jari Lindblad
 Tapio Wall
 Ahti Weijo

4.3.2022

- Itä-Suomen hallinto-oikeus on pyytänyt vastineet puutavaran mittauslautakunnalta ja tehdasmittaajalta sekä myöhemmin v. 2022 viralliselta mittaajalta/Luonnonvarakeskuksesta

Asia 2:

Virallisen mittaajan antamaan virallisen mittauksen päätökseen 28.9.2020 haettiin muutosta valittamalla puutavaran mittauslautakuntaan. Muutosta hakenut mittausosapuoli oli tässä tapauksessa puutavaran myyjä. Puutavaran mittauslautakunta piti virallisen mittaajan päätöksen voimassa. Puutavaran myyjä oli tyytymätön mittauslautakunnan päätökseen ja on hakenut siihen muutosta hallinto-oikeudesta.

Asia 3:

Metsänhoitoyhdistys valitti 8.7.2021 puutavaran mittauslautakuntaan kolmesta samankaltaisesta virallisen mittaajan päätöksestä (päätökset 28.6.2021), jossa virallinen mittaaja ei katsonut asian olevan ratkaistavissa puutavaran mittauslain mukaisella virallisella mittauksella. Hakemukset koskivat hakkuusopimuksen mukaisten tukkipuutavaralajien pituuksien täysimääräistä käyttöä. Virallisen mittaajan näkemyksen mukaan hakemuksissa ei haettu virallista mittausta puutavaran määrällisistä tai laadullisista syistä. Virallinen mittaaja katsoi asian olevan sopimusoikeudellinen.

Asia 4:

Virallisen mittaajan antamaan virallisen mittauksen päätökseen 30.11.2021 on haettu muutosta valittamalla puutavaran mittauslautakuntaan. Muutoksen hakija on virallista mittausta pyytänyt osapuoli. Kyseessä on puutavaraa toimittavan yrityksen ja tehdasmittaajan välinen mittaus-erimielisyys.

2.6 Yleisiä muuntolukuja koskevat määräykset

Vuonna 2021 Luonnonvarakeskus valmisteli ja antoi kuitupuun painomittauksessa käytettäviä tuoretiheyden ennustemalleja, näiden kalibrointia ja otannan ohjausta koskevan määräyksen (Luonnonvarakeskuksen määräys 1/2021). Määräysvalmistelussa ja määräyksenannossa noudatettiin yleisiä säädösvalmistelun toimintatapoja ja Luken puutavaranmittauksen viranomaistehtävien *toimintakäsikirjassa* kuvattua prosessia. Määräyksen perustana oli kyseisiä ennustemalleja ja menetelmiä koskeva tieteellisesti vertaisarvioitu tutkimus. Määräysluonnoksesta ja perustelumuihistiosta pyydettiin asiaan liittyvien eturyhmien, yhtiöiden ja tutkimusorganisaatioiden lausunnot. Jatkovalmistelun jälkeen määräysluonnoksesta pyydettiin puutavaranmittauksen neuvottelukunnan lausunto. Määräys annettiin 10.12.2021 ja se tuli voimaan vuoden 2022 alussa.

2.7 Neuvonta ja tiedottaminen

Asiakkaille on annettu neuvontaa puutavaranmittaukseen liittyvien hallintoasioiden hoitamisessa ja puutavaramittausta koskevissa asioissa vastaamalla kysymyksiin ja tiedusteluihin. Erillisiä tilaisuuksia koulutusta, neuvontaa tai tiedottamista varten on pidetty seuraavasti:

- Kuitupuun painomittauksen kehittäminen, webinaari yksittäiselle eturyhmälle, 8.2.2021
- Kuitupuun tehdasmittaus, esitys webinaarissa yksittäiselle tehdasmittaajalle 30.3.2021

Jari Lindblad
Tapio Wall
Ahti Weijo

4.3.2022

- Kuitupuun painomittauksen kehittäminen, webinaari yksittäiselle eturyhmälle, 5.5.2021
 - o toteutettu yhteistyössä Metsäteho Oy:n kanssa
- Kuitupuun tehdasmittaus -webinaarit tehdasmittaajille (4.6.2021 ja 8.6.2021)
 - o toteutettu yhteistyössä Metsäteho Oy:n kanssa

Muut:

- Luken tiedote 15.4.2021: Energiapuun mittauksessa mittauslain vaatimukset tahtovat unohtua.
- Luken tiedote 7.10.2021: Kuitupuun painomittaukseen valmistellaan sääperusteisten ennustemallien käyttöönottoa.

2.8 Puutavaranmittauksen neuvottelukunta

Luonnonvarakeskuksesta puutavaranmittauksen neuvottelukuntaan ovat nimitetty jäsen ja varajäsen. Luonnonvarakeskuksesta neuvottelukunnan toimintaan on osallistunut kutsuttu pysyvä asiantuntija. Tämän lisäksi viralliset mittaajat on osallistuneet neuvottelukunnan kokouksiin kutsuttuina asiantuntijoina. Luonnonvarakeskuksen asiantuntijat ovat valmistelleet, osallistuneet valmisteluun tai toimineet esittelijöinä merkittävässä osassa neuvottelukunnan käsittelemistä asioista.

2.9 Talous ja työajat

Puutavaranmittauksen viranomaistehtävät -projektille myönnetty rahoitus oli 200 000 euroa vuonna 2021. Projektille saatiin 10 000 euron lisäbudjetti loppuvuonna. Projektin toteutuneet kustannukset olivat 216 718 euroa.

Projektin toteutunut työaika oli 16,0 htkk.

Liitteet

-

Jakelu

Puutavaranmittauksen neuvottelukunnan jäsenet ja varajäsenet

Tiedoksi

Katja Holmala, Luonnonvarakeskus

Taneli Kolström, Luonnonvarakeskus

Puutavaranmittauksen viranomaistehtävien kehittäminen 2022

Puutavaranmittauksen neuvottelukunta 1/2022
18.3.2022

Yleistä

- *Puutavaranmittauksen viranomaistehtävät* -projektin rahoitus pidettiin entisellä tasollaan vuonna 2022 (200 k€)
- *Puutavaranmittauksen viranomaistehtävien hoidon kehittäminen* –projekti
 - Erillinen, määräaikainen, Luken sisäinen kehittämisprojekti
 - Toteutus vuonna 2022 (50 k€)
 - Tavoite: kehittää puutavaranmittauksen VOAS-tehtävien hoitamisen toimintatapoja ja teknisluonteisia edellytyksiä. Kehittäminen kohdistetaan toimintoihin, joiden käyttönotolla on välittömiä vaikutuksia toiminnan laadun tai työajan käytön suhteen, sekä toimintoihin, joiden kehittäminen on toimintaympäristön muutoksen vuoksi välttämätöntä.
 - a) Pulpwood Online (PWO) -toimintamallille on laadittu valvonnan toimintamalli, joka on käyttöön otettavissa PWO:n laajamittaisen käytön alkaessa
 - b) Tehdasmittaajien omavalvonnan analyysimenetelmä, joka mahdollistaa aiempaa kattavamman omavalvonnan mittaustiedon analysoinnin ja laskentarutiinin tehokkaan toteuttamisen.
 - c) Luke Proessori Puutavaranmittaus -palvelu on otettu omaan ja asiakaskäyttöön.

Kehittämiprojektin tehtävät I

Tehtävä 1: PWO-toimintamallin valvonnan kehittäminen

- Tausta: PWO-palvelun toteutusprojekti on käynnissä. PWO-toimintamallin laajamittainen käyttö voi alkaa vuoden 2023 alussa. Tällöin on oltava valmius tehdasmittauksen valvonnan toteuttamiseen.
- Eritellyt tehtävät:
 - Laaditaan puutavaran mittauslakiin pohjautuva tarkastelu a) tehdasmittauksen valvontatehtävästä ja VM:n toimivallasta suhteessa PWO toimintamalliin ja b) PWO-toimintamallin käyttöön liittyvistä vastuista mittauksen toteuttamisessa.
 - Laaditaan PWO:n valvonnan toimintamallin kuvaus, joka sisältää PWO:n pääkäyttöön liittyvien valvonnan kohteiden erittelyn ja määrittelyn ja PWO:ssa mukana olevien tehdasmittauspaikkojen toimintaan liittyvän valvonnan määrittelyn. Tehtävän toteutuksen pohjana on yhteydenpito PWO:n toteutusprojektin kanssa.
 - Päivitetään Toimintakäsikirja tarvittavilta osin koskien PWO:n valvontaa.

Kehittämiprojektin tehtävät II

Tehtävä 2: Omavalvonnan analyysimenetelmien kehittäminen valvonnan työkaluksi

- Tausta: Virallisella mittaajalla on valvonnan yhteydessä entistä useammin käytettävissään sahojen omavalvonnan tukkikohtaista tarkastusmittausaineistoa. Yksityiskohtainen mittausaineisto mahdollistaa nykyistä monipuolisemman toteutuneen mittaus-tarkkuuden tarkastelun.
- Eritellyt tehtävät:
 - Määritetään tarkoituksenmukaiset tilastomatemattiset tunnusluvut tai menetelmät, joita voidaan käyttää puutavaran toteutuneen mittaus-tarkkuuden tarkasteluissa. Määrityksen pohjana käytetään todellisia operatiivisen mittaus-toiminnan tarkastusmittausaineistoja.
 - Laaditaan SAS- tai R-laskentaohjelma, joka toteuttaa em. tunnuslukujen laskentaa tai menetelmiä usein toistuvissa rutiinitilanteissa.

Kehittämiprojektin tehtävät III

Tehtävä 3: Luke Proessorin käyttöönotto

- Tausta: *Luke Proessori Puutavaranmittaus* on järjestelmä, jossa
 - Virallinen mittaaja voi laatia, toimittaa ja arkistoida valvontamittauksen ja asiakirjavalvonnan pöytäkirjat ja ylläpitää tehdasmittaajien tietoja
 - Tehdasmittaaja voi laatia ja toimittaa tehdasmittausilmoituksen sekä tarkastella omia valvontamittauksia ja asiakirjavalvontoja koskevia tietoja
 - Järjestelmä on teknisesti valmis pilotoitavaksi
- Eritellyt tehtävät:
 - Pilotoidaan Proessorin käyttö osana tehdasmittauksen valvontaa. Käynnistetään tehdasmittaajien asioinnin siirto Proessoriin koulutustilaisuuksien ja valvonnan yhteydessä.



Tilannekatsaus

Pulpwood Online (PWO) -toteutushankkeeseen

Puutavaramittauksen neuvottelukunnan kokous
18.3.2022

Timo Melkas & Tapio Räsänen



Tilannekatsaus PulpWood Online -toteutushankkeeseen

- Tutkimushanke on päättynyt ja tulokset on julkaistu Silva Fennicassa
- Palvelun toteuttajaksi on valittu kilpailutuksen kautta Tietoevry
- Tilaajina Metsä Group, Stora Enso ja UPM
- Järjestelmää rakennetaan tiiviissä yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen ja Metsätehon kanssa
- Palvelun toteutushankkeen Kick-off –tilaisuus on pidetty 31.8.2021
- Palvelun tekninen vaatimusmäärittely ja toimintamallin tarkennukset on tehty 9-11/2021
- Palvelun rakentaminen ja toteutus 12/2021 eteenpäin
- Palvelun testaus ja hyväksymistestaus 16.5.-30.9.2022 (suunnitelma).
- Metsäyhtiöt kouluttavat toimihenkilönsä syksyn 2022 aikana. Yhteisesti valmisteltu koulutusmateriaali on viimeistelyvaiheessa.
- Käyttöönotto laajemmin vuoden 2023 alusta alkaen.



Kilpailuoikeudelliset näkökulmat

- Kilpailuoikeudelliset reunaehdot on selvitetty ja informoitu Kilpailu- ja kuluttajavirastoa
→ Ei esteitä hankkeen toteutukselle
- Järjestelmän ja palvelun rakentamisessa ja tulevassa käytössä on huomioitava seuraavat näkökohdat
 - Käyttäjakohtaisen datan luotettava hallinta – tietojen vaihtumista toimijoiden välillä ei saa tapahtua
 - Kukin palveluun liittynyt käyttäjä näkee vain omat mittauseränsä ja palvelun yhteensä
 - Avoimessa käyttöliittymässä tietoja ei tallenneta, ainoastaan kerätään tilastotietoja käyttäjien taustaorganisaatiosta (ostaja, myyjä, urakoitsija?) palvelun käytön laajuuden seuraamiseksi
 - Vierastoimituksissa mittauserän lähtövaraston sijaintitiedot välitetään vain PWO:n laskentapalveluun, mutta niitä ei toimiteta vastaanottajalle (mittaaja)
 - Henkilötietoja palvelussa ei käytännössä käsitellä eikä palvelu ole niiden osalta kriittinen järjestelmä
- Edellisessä neuvottelukunnan kokouksessa (25.10.2021) nostettiin esiin varastointiaikatietojen käsittely Pulpwood Online –palvelussa.
 - Asiaa on käsitelty Pulpwood Online toteutushankkeen kehittämis-, sopimus- ja ohjausryhmässä
→ Metsäyhtiöt eivät ole nähneet omassa läpikäynnissään varastointiaikatietoa sensitiiviseksi tiedoksi.
 - Oleellinen mittauserän laatuun liittyvä tieto, joka tarvitaan puun vastaanotossa ja tuotantoon ohjauksessa
 - Palvelussa ei synny tietovarastoa, jonka tiedoista voisi päätellä toimijoiden varastomääriä ja tilannetta
 - Tietojen avoimuus ja läpinäkyvyys on mittauslain hengen mukainen menettelytapa.



Viestintä

- Tutkimus- ja toteutushankkeelle on laadittu viestintäsuunnitelma
- Tutkimus- ja toteutushankkeen etenemisestä raportoidaan säännöllisesti mittausosapuolia puutavaranmittauksen neuvottelukunnassa.
- Lisäksi toimijoille on järjestetty ja järjestetään webinaariluonteisia tilaisuuksia, joissa käydään kehitettyjä malleja, kalibrointimenettelyä ja otantaa sekä itse toimintamallia tarkemmin läpi.
 - Kuitupuun painomittauksen kehittäminen ja Pulpwood Online -laskentapalvelu webinaari 23.3.2022 klo 9-11
 - KUTSU - <https://www.metsateho.fi/kuitupuun-painomittauksen-kehittaminen-ja-pwo-laskentapalvelu-webinaari/>
- Luonnonvarakeskuksella julkinen tiedotus tapahtuu mm. Luken Uutisten kautta ja Metsäteholla tiedottein sekä tuloskalvosarjoin.
 - [Luken uutinen 7.10.2021](#) - Kuitupuun painomittaukseen valmistellaan sääperusteisten ennustemallien käyttöönottoa
 - [Luken uutinen 19.1.2022](#): Kuitupuun painomittauksessa on mahdollista käyttää nyt myös uusia sääperusteisia ennustemalleja
 - [Metsätehon tiedote 17/2021](#): Uusi toimintamalli kuitupuun painomittaukseen
 - [Metsätehon tuloskalvosarja 11/2021](#). Kuitupuun tuoretiheyden ennustemallit ja uusi painomittauksessa käytettävä toimintamalli
 - Laajempi tiedotus- ja koulutuskampanja järjestetään palvelun käyttöönoton yhteydessä
 - Metsäyhtiöt tiedottavat omalta osaltaan palvelusta ja toimintamallista metsänomistajia ja järjestävät omille toimihenkilöille tarvittavan koulutuksen - toimihenkilöiden koulutusmateriaali viimeistelyssä



Kiitos
